

U werd veroordeeld

U bent onlangs veroordeeld door de strafrechter. Hij* heeft u een straf of maatregel opgelegd.

In deze brochure leest u over de verschillende soorten straffen en maatregelen die de rechter u op kan leggen en over de uitvoering daarvan. Ook leest u hier wat u kunt doen, wanneer u het niet eens bent met de beslissing van de rechter.

Wanneer u niet 'vrij' was op het moment van de zitting - u zat in voorarrest - gelden er een paar bijzondere regels. In het huis van bewaring waarin u zit kunnen ze u daarover meer informatie geven.

Wilt u meer weten over een bepaald onderwerp, dan kunt u één of meer van de brochures bestellen die achterin deze folder zijn vermeld.

* Waar in deze brochure 'hij' staat, kan ook 'zij' worden gelezen.

Inhoud

De veroordeling	3
Registratie	3
De Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden	3
De reclassering	3
Welke straffen en maatregelen kunnen u worden opgelegd?	4
Straffen	4
Maatregelen	7
De uitvoering van de straf of maatregel	9
Kosten	9
Wat kunt u doen na de veroordeling?	10
Rechtsbijstand	10
U gaat in hoger beroep	11
U gaat in cassatie	12
Het gratieverzoek	13
Bij wie kunt u terecht voor meer informatie?	14
Andere brochures	15
Hebt u vragen of wilt u meer informatie?	15

De veroordeling

U bent veroordeeld door de (kanton-) rechter. Wanneer u de uitspraak van de rechter niet hebt kunnen bijwonen, kunt u bij de griffie van de rechtbank informeren naar de afloop. Doe dat wel zo snel mogelijk, want anders loopt u de kans dat de termijn voor hoger beroep is verstreken. Meer hierover leest u op p. 11.

Registratie

Vanaf het moment dat u verdacht wordt van een strafbaar feit worden de gegevens over uw strafzaak in het centraal justitieel documentatieregister opgenomen. In dit register worden gegevens vermeld over de afwikkeling van de strafzaak tot en met de onherroepelijke veroordeling. Ook informatie over afgedane strafzaken door het Openbaar Ministerie en over Mulderafdoeningen (verkeersovertredingen) is in het register te vinden.

In het register opgenomen informatie kan onder meer geraadpleegd worden voor de verstrekking van een Verklaring Omtrent het Gedrag (vog). Uw eventuele nieuwe werkgever kan van u een vog verlangen. Deze kunt u aanvragen bij de burgemeester van uw gemeente. Meer informatie hierover vindt u in de brochure De Verklaring omtrent het Gedrag.

Wanneer de rechter u vrijspreekt worden de gegevens over de strafzaak definitief uit het register geschrapt.

De Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden

Per 1 februari 2005 is de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden van kracht. Vanaf die datum moeten mensen die veroordeeld zijn voor een misdrijf waarop in de wet een gevangenisstraf staat van maximaal vier jaar of meer, verplicht DNA-celmateriaal afstaan. Onder veroordeelden worden personen verstaan die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf, taakstraf, terbeschikkingstelling, plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, een inrichting voor stelselmatige daders of een inrichting voor jeugdigen.

Het materiaal wordt bewaard in de DNA-databank. Met de gegevens uit die DNA-databank kunnen daders van (zware) misdrijven sneller worden opgespoord. En worden misdrijven soms zelfs voorkomen. Meer informatie vindt u in de brochure De Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden.

De reclassering

Als u veroordeeld wordt, legt de rechter vaak een straf of een maatregel op. De rechter of de officier van Justitie kan vervolgens bepalen of de reclassering u gaat helpen. De reclassering probeert te voorkomen dat veroordeelden opnieuw een strafbaar feit gaan plegen. Zo helpt de reclassering bijvoorbeeld door het geven van trainingen om agressie te leren beheersen of met het vinden van een baan. Als u een vrijheidsstraf uitzit, kan ook de directeur van de gevangenis vragen of de reclassering u gaat helpen.

U komt ook in aanraking met de reclassering als de rechter u een taakstraf oplegt. De reclassering verzorgt de uitvoering van de werkstraffen en de leerstraffen.

Welke straffen en maatregelen kunnen u worden opgelegd?

De rechter heeft u een straf, een maatregel of misschien beiden opgelegd. Het verschil tussen een straf en een maatregel is dat een maatregel ook opgelegd kan worden wanneer u niet schuldig bent, maar wel een strafbaar feit hebt gepleegd, bijvoorbeeld omdat u niet toerekeningsvatbaar was.

Straffen kunnen onvoorwaardelijk, maar ook voorwaardelijk worden opgelegd. Een onvoorwaardelijke straf wordt altijd uitgevoerd. Een voorwaardelijk opgelegde straf wordt alleen uitgevoerd, wanneer u binnen een bepaalde termijn na uw veroordeling opnieuw een strafbaar feit begaat. De rechter bepaalt hoe lang die termijn is.

Naast de voorwaarde dat u binnen de gestelde termijn geen strafbare feiten meer pleegt, kan de rechter ook andere voorwaarden stellen. Hij kan bijvoorbeeld eisen dat u zich onder behandeling van een arts stelt. Doet u dit niet, dan moet u alsnog de voorwaardelijk opgelegde straf ondergaan.

Straffen

U kunt verschillende soorten straffen krijgen. De hoofdstraffen die de rechter u op kan leggen zijn:

- een celstraf (gevangenisstraf of hechtenis);
- een geldboete;
- een taakstraf.

Naast de hoofdstraffen zijn er bijkomende straffen die de rechter op kan leggen.

Celstraf Als u een celstraf -ook wel: vrijheidsstraf- hebt gekregen krijgt u een brief waarin u kunt lezen of u uw straf in een gevangenis of in een huis van bewaring moet uitzitten. Bent u het niet eens met de plaatsing in een bepaalde gevangenis, dan kunt u daartegen in beroep gaan. U moet dan een beroepsschrift indienen bij de directeur van de inrichting waarin u geplaatst bent. Ook tegen een *overplaatsing* tijdens uw celstraf kunt u zo'n beroepsschrift indienen.

De brief die u krijgt na uw veroordeling bevat verder informatie over waar en wanneer u zich voor de straf moet melden. Meldt u zich niet op de aangegeven dag dan wordt u door de politie opgehaald.

Als gedetineerde hebt u bepaalde rechten, zoals het recht op bezoek, het recht om te telefoneren en het recht om post te ontvangen. Over deze rechten kunnen ze u meer vertellen in de gevangenis of het huis van bewaring waarin u zit.

Wanneer u een vrijheidsstraf moet uitzitten, kunt u in bijzondere gevallen om *uitstel* vragen. U moet dan zo snel mogelijk een brief sturen naar de instantie die u opgeroepen heeft voor de vrijheidsstraf. Wanneer dat van belang is, kunt u een verklaring van uw arts of uw werkgever meesturen.

Hebt u een vrijheidsstraf van minder dan 14 dagen gekregen, dan kunt u vragen of de straf op bepaalde dagen van de week uitgevoerd kan worden. Dit kan alleen als u daarvoor een goede reden hebt. U kunt bijvoorbeeld, als u door de week werkt, vragen of u de straf tijdens de weekeinden mag uitzitten.

Als zich géén bijzondere omstandigheden voordoen, kunt u *vervroegd in vrijheid* gesteld worden. Dit kan alleen bij straffen van meer dan een half jaar. De regels die hiervoor gelden zijn de volgende:

- Als u een straf van meer dan een half jaar, maar minder dan een jaar hebt gekregen, hoeft u na een half jaar nog maar een derde van de daarboven opgelegde straf uit te zitten. Bij een gevangenisstraf van 9 maanden betekent dit, dat u na 7 maanden vrij kunt komen.
- Heeft de rechter u een vrijheidsstraf van meer dan een jaar opgelegd, dan wordt u vervroegd in vrijheid gesteld als u tweederde van de straf hebt uit-

gezeten. Hebt u bijvoorbeeld 6 jaar gevangenisstraf gekregen, dan kunt u na 4 jaar vrijkomen.

Houd er rekening mee dat er op deze regels uitzonderingen bestaan. Meer informatie hierover kunt u krijgen in het huis van bewaring of de gevangenis waar u naar toe moet.

Geldboete Als de rechter u een geldboete heeft opgelegd, ontvangt u na enkele weken een acceptgiro. U kunt de boete betalen via uw giro- of bankrekening of direct bij de griffie van een gerecht. Ook kunt u via het postkantoor betalen.

Het is verstandig de boete op tijd te betalen. Op de acceptgiro staat de datum waarop u uiterlijk moet betalen. Wanneer u de boete voor die datum niet of niet helemaal hebt betaald, ontvangt u een herinnering. Tegelijk met die herinnering wordt de boete verhoogd. Wanneer u daarna nog steeds niet betaalt, kan de deurwaarder beslag leggen op uw geld en op uw spullen. Uit de opbrengst zullen de verhoogde boete en deurwaarderskosten betaald worden. Het uiterste middel is de vervangende hechtenis. U moet dan in plaats van de boete een celstraf uitzitten.

Soms kunt u de boete in termijnen betalen. En in bijzondere gevallen kunt u uitstel van betaling krijgen. Wanneer u denkt dat u hiervoor in aanmerking komt, moet u dat zo snel mogelijk aan de officier van justitie melden.

Taakstraf Naast een celstraf en een geldboete kan de rechter ook een taakstraf opleggen. Ook kan de rechter een combinatie van een celstraf van maximaal 6 maanden en een taakstraf opleggen of een geldboete met een taakstraf. De reclassering coördineert de uitvoering van de taakstraffen.

Taakstraffen zijn onder te verdelen in werkstraffen en leerstraffen. U kunt ook een combinatie van beide opgelegd krijgen. Een werkstraf bestaat uit het verrichten van onbetaalde arbeid en een leerstraf uit het volgen van een leerproject, bijvoorbeeld een cursus. U verricht de taakstraf in uw eigen tijd. Werkt u bijvoorbeeld overdag, of volgt u een opleiding, dan kunt u de straf 's avonds en in de weekeinden verrichten.

In het vonnis van de rechter staat precies welke taakstraf u hebt gekregen, hoe lang die taakstraf duurt en binnen welke tijd u de straf uitgevoerd moet hebben. Als u de taakstraf niet goed uitvoert, dan wordt u in vervangende hechtenis genomen. Dit betekent dat de taakstraf wordt omgezet in een celstraf. In het vonnis staat aangegeven hoeveel dagen celstraf u moet uitzitten in plaats van de taakstraf.

Bijkomende straffen De rechter kan u naast de hoofdstraf één of meer bijkomende straffen opleggen. Maar ook kan hij u alléén een bijkomende straf opleggen. De bijkomende straffen hebben meestal iets te maken met het strafbare feit dat u gepleegd hebt. Dit zijn de bijkomende straffen die u kunt krijgen:

- ontzegging uit een bepaald recht; het bekendste voorbeeld hiervan is de ontzegging uit de rijbevoegdheid. Ook kan de rechter u het kiesrecht, of het recht uw beroep uit te oefenen ontnemen;
- verbeurdverklaring van een in beslag genomen voorwerp; de overheid kan voorwerpen die te maken hebben met het misdrijf dat u gepleegd hebt in beslag nemen;
- openbaarmaking van het vonnis.

Maatregelen

Voor het opleggen van een straf moet vaststaan dat de dader schuld heeft aan het gepleegde feit. Een maatregel kan ook opgelegd worden wanneer u niet schuldig bent, maar wel een strafbaar feit hebt gepleegd. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer de rechter vindt dat u ontoerekeningsvatbaar bent.

Een maatregel kan samen met een straf opgelegd worden. De verschillende soorten maatregelen zijn:

- terbeschikkingstelling (TBS);
- plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis;
- plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD);
- ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel;
- onttrekking van voorwerpen aan het verkeer;
- betalen van een schadevergoeding.

Terbeschikkingstelling (TBS) Terbeschikkingstelling kan opgelegd worden als u een misdrijf hebt gepleegd terwijl u ontoerekeningsvatbaar was. TBS wordt altijd opgelegd voor de duur van 2 jaar. De rechter kan die periode steeds met één of twee jaar verlengen. TBS duurt meestal vier jaar; alleen als de TBS is opgelegd voor een geweldsdelict is onbeperkte verlenging mogelijk.

TBS kan opgelegd worden met of zonder verpleging. TBS met verpleging houdt in dat u binnen een inrichting wordt verzorgd en behandeld. Bij TBS zonder verpleging verblijft u niet in een inrichting. U wordt dan begeleid door de reclassering. TBS zonder verpleging kan maar één keer verlengd worden.

Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis De rechter kan plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis gelasten als u een strafbaar feit hebt gepleegd terwijl u volledig ontoerekeningsvatbaar was.

Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD) Hierbij wordt u voor langere tijd van uw vrijheid beroofd als de grote frequentie, de hardnekkigheid en de intensiteit van uw criminele gedrag dit rechtvaardigt. De plaatsing kan oplopen tot maximaal 2 jaar. Bij de plaatsing wordt geprobeerd door beïnvloeding van uw gedrag het risico van recidive – het opnieuw plegen van een strafbaar feit – te verkleinen.

Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel Deze maatregel houdt in dat het financiële voordeel dat u door het plegen van het strafbare feit hebt verkregen, u wordt afgenomen.

Onttrekking van gevaarlijke voorwerpen aan het verkeer Gevaarlijke voorwerpen die te maken hebben met een overtreding of een misdrijf kunnen u worden afgenomen. Het gaat meestal om voorwerpen die gebruikt zijn bij het plegen van het strafbare feit. Ook als de rechter u niet veroordeeld heeft, kan hij voorwerpen onttrekken aan het verkeer.

Schadevergoeding aan het slachtoffer Het slachtoffer van een strafbaar feit kan van de dader schadevergoeding eisen. Dit kan hij doen door zich te ‘voegen’ in het strafproces. De rechter bepaalt of de eis van het slachtoffer wordt toegewezen. Maar de rechter kan ook een verplichting tot

schadevergoeding opleggen, zonder dat het slachtoffer daarom heeft gevraagd. Als het slachtoffer per se geen schadevergoeding wil hebben, kan de rechter bepalen dat u geld moet betalen aan een organisatie die zich bezighoudt met slachtofferhulp.

Betaalt u niet, dan kan er beslag gelegd worden op uw bezittingen. In het uiterste geval wordt u in hechtenis genomen; uw verplichting de schadevergoeding aan het slachtoffer te betalen blijft wel bestaan.

De uitvoering van de straf of maatregel

Wanneer er geen hoger beroep of cassatie meer voor u open staat is de veroordeling onherroepelijk, dat wil zeggen: definitief. Pas dan kan de straf uitgevoerd worden. Nadat de uitspraak onherroepelijk is geworden hebt u nog acht dagen om een gratieverzoek in te dienen. Doet u dat niet, dan wordt de straf uitgevoerd.

Kosten

De kosten van de uitvoering van de straf komen, net als de kosten van het strafproces, voor rekening van de staat.

Is de zaak definitief ten einde en heeft de rechter u geen straf of maatregel opgelegd, dan kunt u binnen 3 maanden na de uitspraak een vergoeding krijgen van de gemaakte kosten. Dit geldt ook voor de periode dat u voorafgaand aan het strafproces hebt vastgezeten. Hiervoor kunt u een schadevergoeding ontvangen. Vergoeding is niet mogelijk als u wel schuldig bent verklaard, maar de rechter legt u geen straf op vanwege uw persoonlijke omstandigheden (het zogenoemde rechterlijk pardon). Voor vergoeding komen in aanmerking reis- en verblijfkosten, advocaatkosten en alle eventuele andere kosten die u hebt gemaakt in het belang van het onderzoek.

U kunt dan denken aan kosten voor getuigen en deskundigen. Een aanvraag voor vergoeding kunt u indienen bij de griffie van het gerecht waar uw zaak het laatst behandeld is. De griffie kan u nader informeren.

Wat kunt u doen na de veroordeling?

Als u het niet eens bent met de uitspraak van de rechter, kunt u in hoger beroep gaan. U kunt maar één keer in hoger beroep. Heeft u dat al gedaan, dan kunt u in sommige gevallen nog in *cassatie* (zie p. 12).

De termijn voor hoger beroep en cassatie is meestal 14 dagen. In sommige gevallen gaat de beroepstermijn niet direct na de uitspraak van de rechter in. Bijvoorbeeld als de dagvaarding niet aan u persoonlijk is uitgereikt én u niet op de zitting aanwezig bent geweest. Bij de griffie van het gerecht waar uw zaak werd behandeld kunt u vragen wat voor u de exacte beroepstermijn is.

Als u een advocaat hebt, kan ook hij u dat vertellen. Na het verstrijken van de beroepstermijn is het vonnis definitief. U kunt dan daartegen geen actie meer ondernemen.

Notabene Ook de officier van justitie kan het oneens zijn met een uitspraak van de rechter. Houd er dus rekening mee dat ook hij in hoger beroep of in cassatie kan gaan. Doet hij dat, dan ontvangt u hierover bericht.

Rechtsbijstand

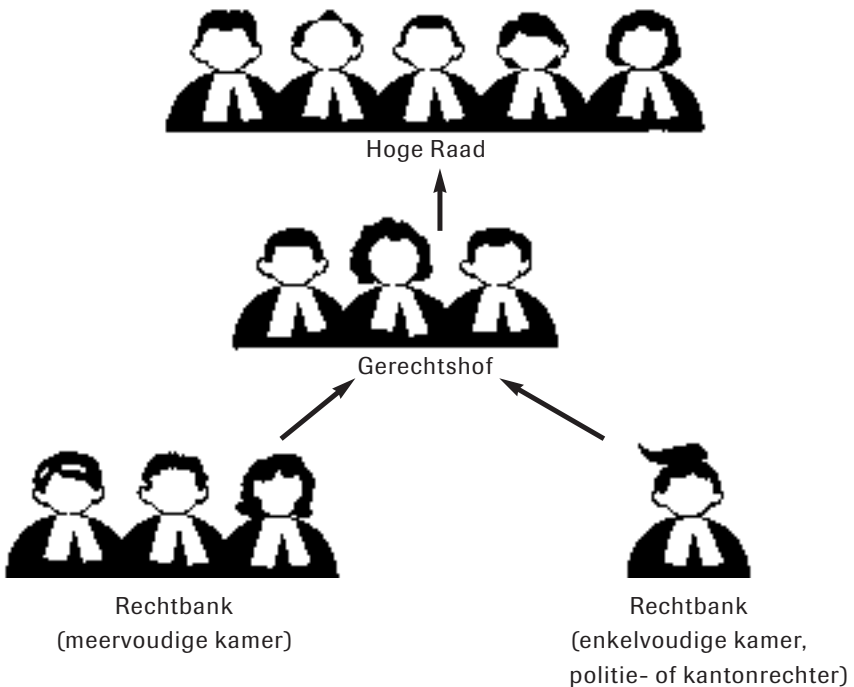
Als u in hoger beroep wilt gaan, dan hoeft u geen advocaat te nemen. In strafzaken mag u namelijk uw eigen verdediging voeren. Toch is het vaak verstandig om een advocaat in te schakelen. Of misschien heeft u al een advocaat. Hij weet precies hoe alles in z'n werk gaat, welke rechten u hebt en aan welke termijnen u zich moet houden. Als u in cassatie wilt gaan, dan **moet** u een advocaat nemen.

Als u de rechtsbijstand niet zelf kunt betalen, kan uw advocaat een toevoeging voor u vragen. U betaalt over het algemeen wel een eigen bijdrage. De hoogte van die bijdrage hangt af van uw inkomen en uw vermogen. Uw advocaat of het Juridisch Loket kan u hier meer over vertellen.

U gaat in hoger beroep

Als u in hoger beroep gaat, wordt uw zaak door het gerechtshof veelal opnieuw behandeld. U wordt daarvoor opnieuw gedagvaard. De gang van zaken in hoger beroep lijkt veel op de gang van zaken bij de eerste rechter.

Als u in hoger beroep wilt gaan, geeft u een verklaring af bij de griffie van het gerecht waar uw zaak de eerste keer werd behandeld. U kunt zelf die verklaring afgeven, maar u kunt dat ook door uw advocaat of een gemachtigde laten doen. Laat u de termijn voor hoger beroep - meestal 14 dagen - verstrijken dan wordt het vonnis definitief. U kunt tegen ieder vonnis maar één keer in hoger beroep gaan. In lichtere zaken (met een geldboete van niet meer dan € 500,-) beoordeelt de voorzitter van de strafkamer of er een goede reden is voor een behandeling van het hoger beroep. Bij het aantekenen van hoger beroep kunt u aangeven wat uw voornaamste reden is voor het instellen van beroep (te hoge straf of onschuldig).

U gaat in cassatie

Wanneer u van mening bent dat de rechter in eerste aanleg of in hoger beroep juridisch gezien niet juist heeft gehandeld, kunt u beroep in cassatie instellen bij de Hoge Raad. Het cassatieberoep verschilt wezenlijk van hoger beroep.

De Hoge Raad doet geen onderzoek naar de feiten, maar kijkt of het recht, inclusief de procesregels, juist is toegepast.

Als de Hoge Raad vindt dat terecht beroep in cassatie is ingesteld, kan hij twee dingen doen. Hij kan de zaak terugverwijzen of zelf afhandelen. In het eerste geval vernietigt de Hoge Raad de uitspraak en vraagt hij het gerechtshof of de rechtbank die eerder uitspraak heeft gedaan, opnieuw uitspraak te doen. Tegen deze uitspraak staat dan opnieuw de mogelijkheid van beroep in cassatie open. In het tweede geval doet de Hoge Raad zelf uitspraak.

Als de Hoge Raad het beroep ongegrond verklaard of afwijst, wordt daarmee de veroordeling definitief. Het enige wat u dan nog kunt doen, is een gratieverzoek indienen.

Bij overtredingen is de mogelijkheid tot beroep in cassatie beperkt.

Cassatie stelt u op dezelfde manier in als hoger beroep. U levert een verklaring in bij de griffie van het gerecht waar uw zaak in hoger beroep werd behandeld. Dit is een rechtbank of een gerechtshof. U kunt zelf die verklaring afgeven, maar u kunt het ook door uw advocaat of een gemachtigde laten doen. De griffie stuurt uw verklaring door naar de Hoge Raad. Ook voor cassatie geldt meestal een termijn van 14 dagen. Als u die termijn laat verstrijken wordt het vonnis definitief. Bij cassatie dient een advocaat bovendien namens u een schriftelijk stuk in te leveren, waarin de redenen staan waarom u in cassatie gaat.

Het gratieverzoek

Wanneer er geen hoger beroep of cassatie meer voor u open staat is het vonnis definitief. U kunt dan alleen nog gratie vragen. Gratie vragen heeft alleen zin wanneer er na de uitspraak van het definitieve vonnis nieuwe (persoonlijke) omstandigheden naar voren zijn gekomen, die de rechter nog niet kende. Deze omstandigheden moeten dan wel zó belangrijk zijn dat de rechter op grond daarvan misschien tot een andere beslissing zou zijn gekomen.

Meer informatie over het indienen van een gratieverzoek vindt u in het Gratieformulier. Het gratieverzoek zelf doet u door invulling van het formulier. Het Gratieformulier is aan te vragen bij Postbus 51 of in te zien op www.postbus51.nl.

De minister van Justitie behandelt uw gratieverzoek. Hij vraagt daarvoor advies aan de betrokken rechters. Wordt het gratieverzoek afgewezen, dan wordt de straf uitgevoerd. Verleent de Koningin u gratie, dan wordt uw straf verminderd, kwijtgescholden of omgezet in een voorwaardelijke straf. Het veroordelende vonnis blijft in stand. Alleen in de opgelegde straf wordt verandering gebracht. Gratieverlening komt maar heel zelden voor.

Bij wie kunt u terecht voor meer informatie?

Er zijn verschillende personen en instanties die u meer informatie kunnen geven over uw veroordeling en de gevolgen daarvan. De belangrijkste zijn:

- uw *advocaat*, voor informatie over de rechtsgang en over uw rechten als veroordeelde;
- de *griffie* van een gerecht, onder andere voor meer informatie over hoger beroep en cassatie;
- de *parket-administratie*, voor informatie over de uitvoering van uw straf;
- het *Centraal Justitieel Incasso Bureau* te Leeuwarden, voor meer informatie over de inning van een geldboete na een overtreding;
- de *reclassering*, voor persoonlijke en maatschappelijke problemen, die te maken hebben met uw veroordeling en voor vragen over taakstraffen, kunt u bellen met Reclassering Nederland (030 - 232 49 49) of kijken op www.reclassering.nl;
- de *maatschappelijk werker* in de strafinrichting, voor verschillende soorten problemen.

In het telefoonboek vindt u de adressen en telefoonnummers. Voor telefoonnummers van (griffies van) gerechten, officieren van justitie, procureurs-generaal, parketten en strafinrichtingen zoekt u onder 'Justitie'. Ook kunt u kijken op www.rechtspraak.nl of www.dji.nl

Andere brochures

Brochures waarin u meer informatie kunt vinden over een veroordeling en zaken die daarmee te maken hebben zijn:

- U wordt verdacht
- U moet terechtstaan
- Hoe vraagt u gesubsidieerde rechtsbijstand of mediation aan?
- Schadevergoeding door daders van misdrijven
- Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD)
- De Verklaring Omtrent het Gedrag
- De Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden
- Gratieformulier

Deze brochures en informatiebladen kunt u aanvragen bij de Postbus 51 Infolijn (zie hieronder) of inzien op www.postbus51.nl.

Hebt u vragen of wilt u meer informatie

Voor algemene informatie en voor het aanvragen van brochures, kunt u contact opnemen met de telefonische informatielijn van de gezamenlijke ministeries:

Postbus 51 Infolijn

Telefoon 0800-8051 (gratis)

Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 8.00 uur - 20.00 uur

Internet: www.postbus51.nl

E-mail: vragen@postbus51.nl

Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Conflicten moeten worden opgelost en
wetsovertreders moeten worden berecht.
Justitie staat voor toegankelijke, slagvaardige
en onafhankelijke rechtspraak. Daarnaast
investeert Justitie in alternatieve vormen van
conflictbeslechting, zoals mediation.

Justitie staat voor onafhankelijke en slagvaardige rechtspraak